

Gruvmora på Grufberget

E.U. 9948. S.o.M. sid 397. Upptecknat av Nils Lithberg, Stockholm. Grufberget är beläget ungefär fyra kilometer nordväst om Björna samhälle utmed landsvägen och har sedan äldre tider ansetts innehålla silvermalm. Många inmutningar har gjorts, som mer eller mindre har bearbetats. Men proven har alltid lämnat för liten procent för bearbetning i större skala. Inmutarna har därför snart tröttnat och övergivit berget.

En gammal man kallad Söderström, ifrån Fanbyn i Anundsjö socken och död för 20 år sedan, var den mest ihärdige att bearbeta berget. Han dref det som affär d.v.s. lejde några äldre män, som bearbetade berget. Men för att få litet högre procent lade han silvermynt i borrhålet för att vid sprängningen erhålla bättre prof.

Profven sände han bort och analyserade. Han gick sedan och bearbetade folk att köpa aktier. De, som kände gubben, köpte också mestadels för ro skull.

En gång när en sådan profsändning var tagen, glömde gubbarna på aftonen att medtaga profväskan. En af gubbarna måste då gå tillbaka efter väskan. Samtidigt som gubben tog i väskan, kom "Gruvmora" vit och fin. Jon Jonsson, så hette gubben, blef mycket häpen och hälsade henne:

- frid vare mamsella.

Då började äfven hon tala:

- Den man du arbetar åt skall icke få upp grufvan, därför att han varit så falsk med profvet och lagt mynt i borrhålet.

Hon framhöll äfven, att om han lydde henne och inmutade ett annat ställe, som hon anvisade, skulle han få upp grufvan.

Gubben Jon Jonsson började också arbeta för egen del, men ej i Grufberget utan i Kravattensliden, ett berg mitt emot. Folktron har nämligen varit den, att silverådrorna skulle gå genom Grufberget under Kravattensjön och upp i Kravattensliden. Jon Jonsson inmutade ett område i Kravattensliden och arbetade där så länge som pengar och krafter det tillät.

Men ingen grufva kom upp. Gubben är död för 10 - 12 år sedan.

Tillägg år 1989:

Uppe på Kravattsliden står smedjan kvar än i dag, och inne i den hänger en spade med initialerna J.J. Och malmådrorna?? I dag vet vi genom Mineraljaktens undersökning, att den svartglänsane stenen där är bergarten diabas med spår av magnetit - utan ekonomiskt värde. Man hittar vägen dit upp, om man följer Udemarksleden från Björna Kyrka med en markerad avvikelse uppe på Kravattsliden.

Red.